

Höstråg

Sven-Åke Rydell, Hushållningssällskapet Östergötland

Rågen var den gröda som klarade beståndsetableringen bäst hösten 2002, mycket tack vare att många fält odlas på lättbearbetade jordar och skörden blev i många fall bra, med tanke på årsmånen. De flesta sorterna i provning är hybrider med hög avkastningsförmåga, men med den högre utsädeskostnaden gäller det att utnyttja potentialen hos hybriderna, som oftast lämpligen odlas på ”bättre” jordar.

Av de testade sorterna i tabellerna är Amilo och Matador populationsorter och resten är hybridsorter. I sammanställningen över rågsorter är Amilo mätarsort. Antalet försök var tretton i hela området: tre i område D, fyra i område E och sex i område F. Två av försöken i område F är inte med i sammanställ-

ningen, utan fick kasseras på grund av dålig uppkomst beroende på den torra hösten.

I tabell 1 återfinns avkastningsnivåerna för hela regionen obehandlat samt behandlat med Amistar 0,75 + Forbel 0,5. I ett av försöken på Götala, Skara gav denna behandling i snitt 43 % skördeökning, kraftiga angrepp av sköldfläcksjuka är huvudorsaken. I övriga behandlade försök låg skördeökning kring ca 15 % i snitt.

Av marknadssorterna har Kaskelott avkastat mycket bra, ca 20 % över Amilo. Avkastningsnivån för Kaskelott har legat på en jämn och hög nivå de år den provats, men hybridsorterna har alla en högre avkastningsnivå än populationsorterna. Det dyrare utsädet gör dock att hybridsorterna vanligtvis odlas på de lite bättre jordarna. Kvalitetsegenskaperna är relativt jämna för hybrid-sorterna. I sammanställningarna nedan finns

Tabell 1. Höstråg. Behandlingseffekter i område D-G.

Sort/Årtal	2003		1999-2003	
	Relativ skörd Obehandlat	Behandlings - effekt i kg	Relativ skörd Obehandlat	Behandlings- effekt i kg
Amilo kg/ha rel.tal	5640 100	+740	5670 100	+480
Esprit	110	+1120	113	+760
Fernando	118	+1200	119	+620
Kaskelott	116	+1130	119	+690
Kubik	115	+1150	119	+570
Matador	100	+840	105	+620
Picasso	115	+1100	114	+790
HY Rorik 0098 H	111	+1320	114	+960
SWHY 000810 H (Olvon)	113	+1460	114	+970
SW 001212 H (Legolas)	112	+960	117	+560

Sorter

även ett par nummersorter. Det är hybrid-sorter som har ytterligare 1-2 år i provning innan de kan vara aktuella på marknaden. Flerårssammanställning finns i tabell 2 med avkastningar för de olika områdena.

Sortförsöken stråförkortas inte, för att få möjlighet att utvärdera sorternas stråstyrka.

Då högavkastade sorter lätt tappas avkastning vid liggsädesbildning påverkar detta hybriderna negativt i sammanställningarna. Stråstyrkan är dock en mycket viktig egenskap, så dessa konsekvenser får vägas mot varandra. De flesta nya marknadssorter har mycket högt falltal, något som vissa år blir

Tabell 2. Höstråg. Avkastning årsvis 2001-2003 samt medeltal 1999-2003.
Mätare: Amilo.

Sort/Årtal	D-området				E-området				F-området			
	2001	2002	2003	Medel 1999- 2003	2001	2002	2003	Medel 1999- 2003	2001	2002	2003	Medel 1999- 2003
Amilo kg/ha	7470	5930	6280	6390	5250	6100	5780	5380	4450	6040	5760	5350
rel.tal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Esprit	109	114	113	115	111	112	111	113	116	118	116	117
Fernando	*112	*128	129	125	115	116	113	117	121	121	125	123
Kaskelott	*119	*123	123	122	108	119	115	117	127	128	126	125
Kubik			120	121			114	118		128	126	125
Matador	*109	*109	104	108	*107	107	97	106	109	109	105	109
Picasso	*120	*123	124	123	107	113	109	114	113	124	123	120
HY Rorik 0098 H		119	117	120		120	115	119		123	121	120
SWHY 000810 H (Olvon)		*112	*115	114		*117	*113	117		124	*128	126
SW 001212 H (Legolas)		*118	*108	113		*120	*115	120		125	*118	123

Relativt märkta med * endast i försök per område och år.

Tabell 3. Höstråg. Egenskaper för rågsorter Sverige medeltal 1999-2003.

Sort	Planttäthet vår %	Strå- styrka %	Strå- längd cm	Mognad dagar	Tusen kornvikt g	Fall- tal sek	Protein- halt %
Amilo	91	73	137	322	34,8	251	9,3
Esprit	90	64	128	322	34,6	224	8,7
Fernando	93	69	125	322	34,9	246	8,6
Kaskelott	92	72	129	322	33,1	192	8,6
Kubik	94	71	131	322	34,6	190	9,0
Matador	89	68	130	322	33,9	186	8,9
Picasso	91	72	122	323	35,4	226	8,8
HY Rorik 0098 H	88	70	128	323	35,6	209	8,5
SWHY 000810 H	92	74	124	322	33,8	152*	8,9
SW 001212 H	93	74	129	321	33,3	162*	8,8

* endast 2 försök

”för bra”. Nästa generations sorter inriktar förädlingen mot något lägre falltal, men med god falltalsstabilitet samt bra stråstyrka, allt för att få bra fältegenskaper och glada bagare.

Sorternas egenskaper återfinns i tabell 3.

Sortbeskrivningar

AMILO (SW) är en polsk långstråig populationssort med god stråstyrka och god vinterhärdighet. Sorten har en bra odlings säkerhet, klarar ofta sen sådd bra.

ESPRIT (SW) är en tysk hybridsort med hög avkastning. Sorten har kortare strå än mätaren, men något sämre stråstyrka. Odlings säkerheten har varierat i Mellansverige.

FERNANDO (SW) är en tysk hybrid-sort med bra avkastning. Sorten har relativt kort strå, men medelgod stråstyrka. Intressant avkastningsnivå, men kommer att testas i ytterligare ett par år.

KASKELOTT (SW) är en svensk-tysk hybridsort med hög avkastningspotential, medellång och god stråstyrka. Sorten verkar ha god odlings säkerhet i Mellansverige.

KUBIK (SW) är en svensk hybridsort med hög avkastningspotential, medellång sort med god stråstyrka.

MATADOR (SSd) är en tysk populationssort. Den har klart högre avkastning än Amilo, men lägre falltal. Sorten har ett kort strå, men något sämre stråstyrka. Matador kommer att ersätta Nikita.

PICASSO (SW) är en tysk högavkastande hybridsort. Sorten har ett medelkort strå och har en god stråstyrka. Har något enstaka år givit sämre skörd i väst än i övriga Mellansverige, sorten verkar förutom detta ha god odlings säkerhet i Mellansverige.

HY RORIK 0098 (SW) är en svensk-tysk hybridsort med god avkastningsförmåga. Troligen för Sydsverige.

SWHY 000810 (SW) är en hybridsort med namnförslag Olvon. Kort strå och god stråstyrka, något lägre falltal.

SW 001212 (SW) är en hybridsort med namnförslag Legolas. Medellångt strå men god stråstyrka, något lägre falltal.